

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

The Quality of Life of the Elderly in Pakkret Municipality,
Pakkret District, Nonthaburi Province

สุพจน์ บุญวิเศษ¹
Supot Boonwises¹

Received : September 14, 2025; Revised : November 21, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านจิตใจ 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้และลักษณะการพักอาศัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ข้อเสนอแนะในการ

¹ คณะศิลปศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์; Faculty of Liberal Arts, Program in Public Administration, Rajapruk University; e-mail : supot45@hotmail.com.

เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด พบว่า เทศบาลควรจัดให้มีบริการตรวจสุขภาพหรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ลงตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนทุก 2- 3 เดือน และควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างสุขภาพจิต และจิตใจ สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเข้ามาให้คำแนะนำกับผู้สูงอายุในชุมชนเป็นระยะ เพื่อทำให้ผู้สูงอายุได้รับฟังและทำความเข้าใจในการดำรงชีพและเข้าใจในการรักษาสุขภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, เทศบาลนครปากเกร็ด

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the quality of life levels among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province; 2) To compare the quality of life among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province, classified by personal factors; and 3) To propose the policy for enhancing the quality of life of elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province. The sample population consisted of 400 elderly residents who were eligible for living allowance benefits in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province. Data were collected using a questionnaire as the research instrument. Statistical analysis was performed using statistical analysis software. The statistical methods employed in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way Analysis of Variance (ANOVA).

The findings revealed that 1) the overall quality of life among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province was at a high level. When analyzing individual dimensions, high levels were found in physical health, social relationships, and environmental aspects, while the psychological dimension was at a moderate level. 2) Comparative analysis of personal factors affecting the quality of life among elderly residents showed no significant differences in terms of gender and educational level. However, significant differences were found at the .05 level concerning age, marital status, occupation, income, and living arrangements. 3) Suggestions for improving the quality of life of the elderly in Pak Kret Municipality; The municipality should provide mobile health clinics or outreach services to conduct health screenings for older adults within the community every 2 - 3 months.

Furthermore, activities promoting mental and emotional well-being should be implemented to foster psychological resilience among seniors. Finally, regular visits by designated municipal staff are recommended to guide and support older adults, facilitating their understanding of healthy living practices and healthcare management.

Keywords : Quality of Life of the Elderly, Elderly , Pak Kret City Municipality

บทนำ (Introduction)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ และยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติในสังคม อาทิ จำนวนของแรงงานที่ลดลงอย่างรวดเร็ว โครงสร้างรูปแบบการจ่ายบำนาญและบำนาญ การบริหารค่าใช้จ่ายภายหลังวัยเกษียณอายุรวมทั้งแนวทางการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ในปัจจุบัน เช่น ประเทศสิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับไทย และเป็นสังคมผู้สูงอายุ แม้ประเทศสิงคโปร์จะเตรียมแผนรับมือกับความท้าทายนี้ตั้งแต่นั้น ๆ แต่ก็ยังคงเผชิญกับปัญหาการมีบุตรน้อยลงและผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้น ประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด (Hyper-Aged Society) หรือสังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (กิตติพงศ์ สนิธสัมพันธ์, 2560) ส่วนประเทศไทย กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เนื่องจากอัตราผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสหประชาชาติระบุว่า ประเทศใดที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือ Aging Society และจะเป็น "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี 2564 ไทยจะเข้าสู่สังคมประชากรสูงวัย แบบสมบูรณ์ โดยมีผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เกิน 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และใน ปี พ.ศ. 2576 จะก้าวสู่สังคมสูงอายุในระดับสุดยอด คือ การที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หรือประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561)

การพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และการสาธารณสุข ตลอดจนด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวมากขึ้น ในขณะที่ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ระดับรายได้ต่อหัวและระดับการศึกษาของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศอื่นที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจส่งผล

กระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในครอบครัว นับตั้งแต่การต้องให้การดูแลผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายเสื่อมโทรมลงและสภาพจิตใจที่อ่อนไหวและมีความวิตกกังวลสูง ผู้สูงอายุเองก็ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิต เนื่องจากบทบาทในการทำงานและการมีส่วนร่วมทางสังคม ถูกลดทอนลง ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าและไร้ซึ่งศักยภาพในด้านต่าง ๆ ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่าหลายประเทศ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและไม่มีบุตรหลานคอยดูแล ที่จะต้องพึ่งพาการดูแลระยะยาวจากสังคม

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้มีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยการออกมาตรการต่าง ๆ อาทิ การลดภาษีนิติบุคคลให้กับหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่ยังคงมีการจ้างงานผู้สูงอายุและมีการจัดหาสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) รวมทั้งได้มีการบรรจุการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุลงในร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 - 2579) ถึงแม้ว่ามาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ทั้งหมดก็ตาม(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) อย่างไรก็ตามการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐต้องมีการวางแผนในการวางระบบโครงสร้างการจัดสรรรายได้ การจัดสวัสดิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การดูแลการสงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุในการจัดบริการสาธารณะสร้างการมีส่วนร่วมการให้บริการทางด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมสุขภาพในด้านการป้องกันโรคให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และกฎหมาย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) เพื่อที่ในอนาคต ผู้สูงอายุจะสามารถปรับตัวได้อย่างเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ต่อไป

จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรสูง รวมถึงมีผู้สูงอายุในอัตราที่สูงเช่นกัน ดังนั้นเทศบาลตำบลนครปากเกร็ด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาก่อน เป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้น หากคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไม่ดี ก็ส่งผลกระทบกับทุกภาคส่วนของสังคม หรือเกิดปัญหาภายในชุมชน เนื่องจากชุมชนไม่เข้มแข็ง เกิดปัญหาผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลและถูกทอดทิ้ง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา (เทศบาลตำบลนครปากเกร็ด, 2567) คุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญของการมีชีวิตที่ยืนยาว การมีสุขภาพที่ดี มีความสุข รู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งประกอบด้วยเรื่องของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เทศบาลนครปากเกร็ด มีประชากรของผู้สูงอายุมากขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้น ผู้วิจัยอยากทราบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย และในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อนำเสนอต่อเทศบาลหรือทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายในครอบครัวและสังคมได้อย่างเป็นสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ประชากรคือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีประกอบด้วย 5 ตำบล ตำบลปากเกร็ด ตำบลบางพูด ตำบลบางตลาด ตำบลบ้านใหม่ ตำบลคลองเกลือ จำนวน 32,522 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะคำนวณโดยวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาด และความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงได้จัดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ ลักษณะการพักอาศัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบเติมคำ

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นตามขอบเขตการวิจัย เสนอที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับวัตถุประสงค์ โดยได้ข้อความถามที่มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.856

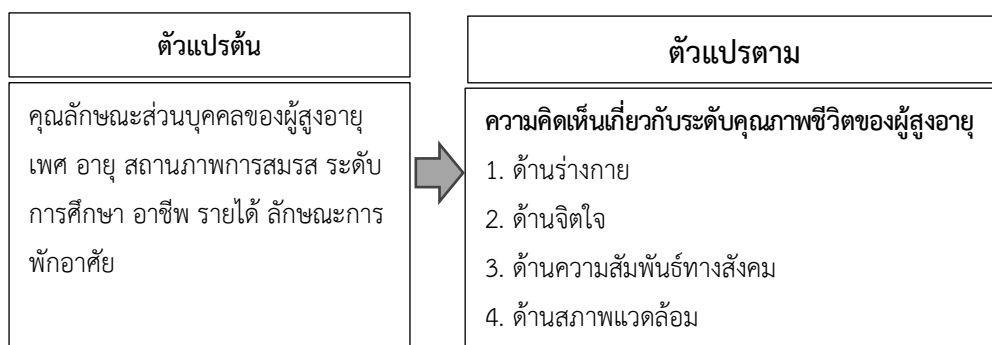
การเก็บรวบรวมเครื่องมือวิจัย โดยผู้วิจัยขอหนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ไปยังเทศบาลนครปากเกร็ดเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามจนครบตามจำนวน แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีและ 3) สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี “LSD” โดยกำหนดค่านัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนอธิบายผลวิจัยและนำเสนอในรูปแบบตาราง และนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ศึกษาแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการวิจัย โดยมี ตัวแปรต้น คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงวัย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการพักอาศัย ตัวแปรตาม เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ดังภาพ



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2567)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 239 คิดเป็นร้อยละ 59.70 มีอายุ 60-69 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 มีสถานภาพสมรส จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 มีอาชีพแม่บ้าน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 มีรายได้ส่วนใหญ่ 1,001-10,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 และมีลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสและบุตร จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามลำดับ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	3.53	0.47	มาก	3
2. ด้านจิตใจ	3.28	0.65	ปานกลาง	4
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.72	0.49	มาก	2
4. ด้านสภาพแวดล้อม	3.74	0.48	มาก	1
รวม	3.57	0.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.48) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.49) และด้านร่างกาย ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.47) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.65)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05

2) อายุ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

3) **สถานภาพสมรส** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4) **ระดับการศึกษา** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5) **อาชีพ** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) **รายได้** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7) **ลักษณะการพักอาศัย** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นเมืองขยายตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุบางส่วนประสบปัญหาสุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวต่อสังคมเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควรครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่

1) ด้านสุขภาพ ควรส่งเสริมศูนย์สุขภาพชุมชน จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ภายภาพบำบัดฟื้นฟูและการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน เช่น ส่งเสริมโภชนาการที่ถูกต้องและการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สนับสนุนการตรวจสุขภาพเชิงรุก การให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคเรื้อรัง และการดูแลตนเอง จัดบริการให้คำปรึกษาทางจิตใจและกิจกรรมนันทนาการเพื่อลดภาวะซึมเศร้าและความโดดเดี่ยว

2) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ควรส่งเสริมโครงการอาชีพเสริม เช่น งานฝีมือ การเกษตรเมือง หรือการค้าขายออนไลน์ ที่เหมาะกับสภาพร่างกายและความสามารถของผู้สูงอายุ สนับสนุนสวัสดิการหรือกิจกรรมผู้สูงอายุทั้งในรูปเงินอุดหนุน และการเข้าถึงกองทุนหรือสวัสดิการชุมชน

จัดให้มีศูนย์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ช่องทางการขายตลาดออนไลน์

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม จัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน เครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างวัย เช่น โครงการลูกหลานอุปถัมภ์ การให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชน สร้างบรรยากาศของสังคมที่มีความเข้าใจ เคารพ และให้เกียรติผู้สูงอายุ

4) ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในการเข้าถึงบริการท้องถิ่น รถบริการตรวจสุขภาพหรือหน่วยแพทย์ เคลื่อนที่ลงตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนทุก 2- 3 เดือน ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เช่น ทางลาด ห้องน้ำสาธารณะ ป้ายบอกทางและไฟส่องสว่าง เพื่อให้เหมาะกับผู้สูงอายุ จัดระบบบริการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง เช่น ระบบอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อสม. และจิตอาสา) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมาร์ตโฮมและแอปพลิเคชันเพื่อความปลอดภัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.1 ด้านร่างกาย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจาก ผู้สูงอายุสามารถประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น ทานข้าว อาบน้ำ ฯลฯ และสามารถทำกิจกรรม/ธุระนอกบ้านได้ตามความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางกายภาพและการเคลื่อนไหวอาจมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ความปลอดภัย การมีสุขภาพดี มีเวลาพักผ่อน ได้ทำกิจกรรมสันทนาการ ภาวะด้านโภชนาการ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการดูแลสุขภาพ

1.2 ด้านจิตใจ พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจอาจรู้สึกหงุดหงิดง่ายและมีความวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมธ) (2564) ศันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศากุล ช่างไม้ (2550) การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้สูงอายุนั้นเกิดจากการถูกทอดทิ้งและโดนกีดกันจากสังคม เช่น การออกจากงาน การขาดการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานหรือการ

เจ็บป่วย ทำให้ผู้สูงอายุมีอารมณ์ไม่คงที่และไม่มั่นคง ทางด้านร่างกาย จะเห็นว่า ประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายลดลง ทางด้านจิตใจพบว่า สภาพจิตใจมีการเปลี่ยนแปลง อาจหงุดหงิดง่ายและมีความวิตกกังวล การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว การเกษียณอายุราชการ การเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรส เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ง่าย

1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน และมีความจำเป็นต้องพึ่งพาหรือได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกี่ยวข้องกับด้านสังคมและด้านมิตรภาพ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงานและภายในครอบครัว นอกจากนั้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเดียวดาย การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเครือข่ายทางสังคม ความรัก และความใกล้ชิด และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2552) กล่าวว่าทางด้านสังคม (Social Change) นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์แล้ว การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากในวัยสูงอายุการปฏิสัมพันธ์กับสังคมเริ่มลดลง ทำให้ผู้สูงอายุมีความลำบากในการปรับตัว และก่อให้เกิดการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายและจิตใจตามมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงมีผลต่อผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา กาบมณี, สิริลักษณ์ อู่เจริญ และปานเพชร สกฤต (2564) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ 1) รายได้ 2) การมีโรคประจำตัว 3) ด้านสุขภาพร่างกาย 4) ด้านสุขภาพจิต และ 5) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้สูงอายุรู้สึกพอใจกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวและคิดว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวกุ่มแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพ (Physical Well-being) หมายถึง ความปลอดภัย

การมีสุขภาพดี การมีเวลาพักผ่อน การได้ทำ กิจกรรมสันทนาการ ต่าง ๆ ภาวะด้านโภชนาการ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการดูแลสุขภาพ ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับงานวิจัยของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010: 3) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางกายภาพและการเคลื่อนไหวอาจมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) อายุ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวณนท์ อิ่มอาบ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พบว่า ผลการศึกษา พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส และรายได้ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการให้ความรู้และส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพเสริมที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้

3) สถานภาพสมรส คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่มี

เพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน แต่ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรายได้ และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ระดับการศึกษา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อม ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวนจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) อาชีพ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริธร บัวแก้ว และปิยากร หวังมหาพร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกันมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพความเป็นอยู่ และด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของศันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญวน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญวน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

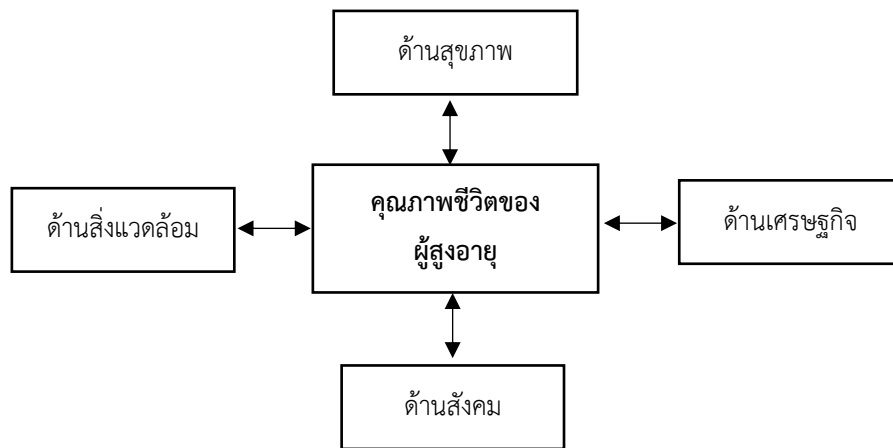
6) รายได้ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปลื้มใจ ไพจิตร (2558) ได้ศึกษาคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตในภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับคุณภาพดี ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อม ผลเปรียบเทียบคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แหล่งที่มาของรายได้หลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แตกต่างกัน ทำให้คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ โอภาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยภูเฒ่าอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยภูเฒ่า ที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) ลักษณะการพักอาศัย คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร สุชัยญา (2560) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวม ในระดับมาก ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา และสภาพการเป็นอยู่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองแตกต่างกัน ส่วนเพศและสถานภาพสมรส มีพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่แตกต่างกัน ในการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ ในระดับดีมาก และผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากงานวิจัยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งกรอบในการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้พิจารณา 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านสุขภาพ (ร่างกายและจิตใจ) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีหรืออยู่ในระดับมาก จึงต้องมีความพร้อมครบถ้วนในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านไปพร้อมกัน ถ้าด้านใดด้านหนึ่งอยู่ในระดับน้อยกว่าเกณฑ์ก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในภาพรวมด้วย หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลส่งเสริมโดยเฉพาะหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุจึงต้องให้ความสนใจส่งเสริมผู้สูงอายุทั้งทางกายภาพ จิตภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้สูงอายุไปพร้อม ๆ กัน สามารถเขียนความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ที่มา : (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2567)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จำเป็นต้องใช้ยาบางชนิดเป็นประจำ เทศบาลจึงควรสำรวจว่าผู้สูงอายุมีการใช้ยาอะไรบ้างเป็นประจำในการรักษาโรคประจำตัว โดยอาจจัดทำหาดังกล่าวรวมทั้งมีคำแนะนำในการใช้ยา และแจ้งผลข้างเคียงที่อาจเกิดจากการใช้ยา โดยมีผู้มีความรู้ แพทย์ หรือโรงพยาบาลผู้รับผิดชอบร่วมกับชุมชนหรือผู้นำชุมชน

1.2 จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านจิตใจ เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โอกาสไปเยี่ยมญาติมิตรและความรู้สึกโดดเดี่ยวตามลำดับ เทศบาลจึงควรมีแผนที่จะส่งเสริมเรื่องดังกล่าวให้กับผู้สูงอายุเนื่องในวันสำคัญทางสังคมและศาสนา เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ จัดให้มีกิจกรรมพบญาติหรือให้ญาติมาเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ มีกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น

1.3 จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ รู้สึกพอใจกับกิจกรรมสันทนาการในเวลาว่าง เทศบาลควรมีโครงการจัดพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาพักผ่อนตามสถานที่ที่เหมาะสม รวมทั้งจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยทางคุณภาพเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามเชิงลึก

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลนครในจังหวัดอื่น ๆ ในลักษณะเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). “ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมคนก่อนวัยสูงอายุ และยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครอง.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dop.go.th/th> สืบค้น 20 สิงหาคม 2567.
- กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์. (2560). “รับมือสังคมผู้สูงอายุ: ตัวอย่างจากต่างประเทศ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://themomentum.co/happy-life-aging-society/> สืบค้น 20 สิงหาคม 2567.
- ชวนนท์ อิ่มอาบ. (2563). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี.” วารสารแพทย์ เขต 4-5. 39(1) : 65-77.
- ณัฐจิรพัส ชินาธิปธนาศิริ. (2562). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐกัญญ์ อ่องเอื้อ. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2567). “สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.pakkretcity.go.th/index.php/2017-07-24-13-55-02> สืบค้น 8 มีนาคม 2567.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). “ความท้าทายของภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bot.or.th/Thai/Pages/default.aspx> สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- เนตรนภา กาบมณี, สิริลักษณ์ อยู่เจริญ และปานเพชร สกฤต. (2564). “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.” ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรินทร์. 11(1) : 27-29.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปลื้มใจ ไพจิตร. (2558). “คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.”
วารสารวิชาการด้านบริหารธุรกิจการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
2(2): 30-41.
- พรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ). (2564). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียน
ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). “รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี 2561.”
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.thaitgri.org/?cat=8 สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- ศากุล ช่างไม้. (2550). **สังคมไทยกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต**. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <https://www.matichon.co.th> สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- คันสนีย์ โอถาวรวงษ์. (2565). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญวนแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริธร บัวแก้ว และปิยากร หวังมหาพร. (2562). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา.” **วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม**. 8(2) : 241-248
- สิริพร สุธัญญา. (2560). **การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในส่วนรณนิภา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2567). **กรอบแนวคิดการวิจัย : คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- _____. (2567). **องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- Batista Vitorino, P. A., and Martins da Silva, F. (2010). “Level of Quality of Life in the elderly un ATI-UCB.” **Education Fisica Revista**. 4(3) : 1-15.

